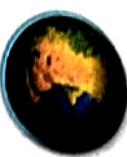

3-11 P5 - filan

78

AZIA

Juhozápadná Ázia

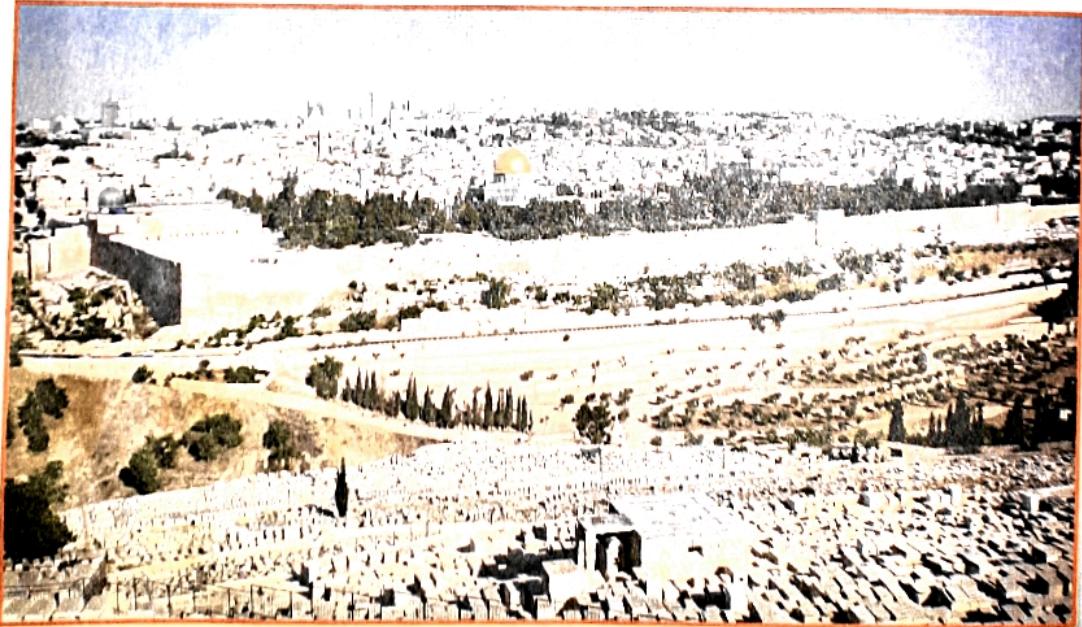
Všetky tieto národy spolu s Azerbajdžanom v Zakaukazsku vyznávajú prevažne islam. Arabskí obyvatelia Izraela sa označujú ako Palestínčania a bojujú za vytvorenie vlastného nezávislého štátu. Proti tomu sú Izraelčania židovského pôvodu, lebo sa obávajú o svoju bezpečnosť a navyše považujú Svätú zem za svoju domovinu, z ktorej boli veľmi dávno vyhnani. Izrael je jediný štát na Zemi, kde prevláda medzi náboženstvami judaizmus, hoci dohromady žije v ostatných krajinách sveta viac Židov ako tam. Gruzínsko a Arménsko sú starobylé kresťanské štáty a kresťanmi sú i grécki obyvatelia Cypru. Veľkým národom bez vlastného štátu sú Kurdi, žijú najmä v Turecku, v Iraku a v Iráne. Niekoľko desiatok rôznych malých národov a národností žije v pohorí Kaukaz.

Pestrosť národov a náboženstiev je príčinou mnohých sporov a častých vojen. Izrael bojuje o územia so svojimi susedmi a s Palestínčanmi už vyše pol storočia od svojho vzniku. V ostatných rokoch sú časte vojny a spory v oblasti Kaukazu, kde sa ich zúčastňuje i Rusko, ktorého územie sem zasahuje. Nerastné bohatstvo a boj o moc boli tiež príčinou viacerých vojen v oblasti Perzského zálivu a v Iraku. Nepriateľstvo medzi Grékmi

a Turkami na ostrove Cyprus viedlo k rozdeniu ostrova na dva oddelené štáty.

Hospodárstvo

Hospodársky význam juhozápadnej Ázie stúpol najmä po objave obrovských ložísk ropy a neskôr zemného plynu. Nachádza sa tu vyše polovica svetových zásob ropy. Ropa sa faží najmä v oblasti Perzského zálivu a tiež v Azerbajdžane v oblasti Kaspičkého mora. Zisky z predaja ropy prinášajú niektorým krajinám obrovské bohatstvo, ktoré využívajú rôzne. V niektorých krajinách budujú nové moderne mestá a hotelové komplexy uprostred púste. Menšie krajinysí môžu dovoliť zaplatiť pre svojich občanov rôzne výhody, ale vo veľkých a ľudnatých štátoch je naďalej rozšírená chudoba. Veľký význam pri fažbe ropy majú aj dopravné cesty, po ktorých sa využáva. Časť putuje po mori v obrovských tankeroch, no z vnútrozemských oblastí sa budujú ropovody, ktoré sú často tiež predmetom rôznych sporov. Medzi vyspelé krajinysveta patrí aj Izrael, ktorý má moderný priemysel i poľnohospodárstvo. Naopak, Izraelem okupované územia obývané Palestínčanmi sú veľmi chudobné a preľudnené. Cyprus (jeho južná časť) patrí tiež k vyspelým štátom. V posledných rokoch sa snaží rýchlo

• Jeruzalem je mesto troch náboženstiev. Zlatá kupola je na Skalnom chráme, jednom z najposvätnnejších miest islamu. Za ním sa medzi domami nachádza Mür nárekov (obrázok je na strane 11), najposvätniešie miesto pre Židov. Fotka je zhotovená z Olivovej hory, kde bol zatknutý Ježiš Kristus a následne ukrižovaný na návrší Golgota upravo, preto je toto mesto aj pútnickým miestom pre všetky kresťanské cirkevi.

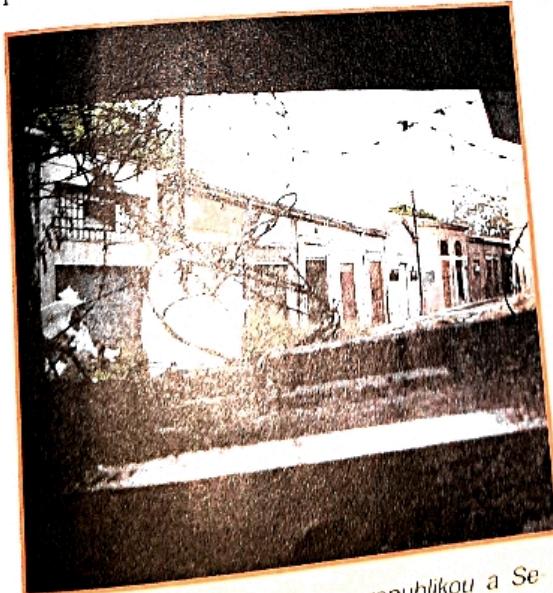

ÁZIA

79

modernizoval svoje hospodárstvo aj Turecko, ktoré sa chce stať členom Európskej únie. V krajinе je významné poľnohospodárstvo, ale buduje sa aj moderný priemysel. Napriek tomu sú v tejto krajine veľké rozdiely, niektoré oblasti sú bohaté a prosperujú, iné, najmä v horách, sú veľmi chudobné. O modernizácii sa snaží i Irán, no zatiaľ za Tureckom zaostáva. Kedysi prosperujúci Irak rozvrátili vojny. Oblast' Zakaukazska, podobne ako štáty na juhu Arabského polostrova, sú pomerne chudobné, väčšina ich obyvateľov musí žiť veľmi skromne.

Pre návštěvníkov juhozápadnej Ázie sú najväčším lákadlom kultúrne pamiatky a najmä posvätné miesta, či už židovské, kresťanské, no predovšetkým muslimské. Najmä do Mekky sa každoročne schádzajú milióny muslimov z celého sveta na túre, ktoré by mal aspoň raz za život vykonáť každý moslim. Statisíce rekreantov však smerujú aj k letoviskám naobreži Stredozemného mora v Turecku a na Cyper. Bohatších turistov zasa lákajú nové luxusné strediská v bohatých štátach Perzského zálivu, najznámejším je mesto Dubaj. Prírodnými krásami oplývajú aj pohoria, najmä Kaukaz, no ten, v obavách o svoju bezpečnosť, väčšina turistov obchádza, podobne ako Irak s mnohými vykopávkami starovekých miest.

• Hranica medzi Cyperskou republikou a Severocyorskou tureckou republikou nie je len symbolická. Stredom hlavného mesta Nikózia sa tiahne zabarikádovaný pás územia nikoho, kde už pol storočia chátrajú opustené domy bez obyvateľov.

Juhozápadná Ázia

• Juhozápadná Ázia je koliskou kresťanstva. Mnohé pôvodne kresťanske chrámy sa neskôr zmenili na muslimske mešity, keď väčšina obyvateľov prijala nové naboženstvo. Na obrázku je nádherná grécka mozaika v tureckom Istanbule, ktorú objavili pod omietkou v Chráme Božej múdrosti. V ktorých krajinach juhozápadnej Ázie prevládajú kresťania?

• Tradičným umením juhozápadnej, ale i strednej Ázie je ručná výroba koberec.

Obyvateľia juhozápadnej Ázie sú veľmi rôznorodí. Hoci z väčšej časti prijali islam, v ich zvyklosťach sú mnohé rozdiely. Napríklad ženám sice islam prikazuje zahaliť sa, no v rôznych oblastiach si to vysvetľujú rôzne. Vo veľkých mestách ako Teherán v Iráne nosia iba šatky, kým na vidieku, alebo v niektorých krajinách ako Saudská Arábia, si musia zahaliť celú tvár závojom.

Otázky a úlohy

- * *Ukážte na mape významné prielivy v oblasti. Ktoré moria a zálivy spájajú? Porovnajte prírodu na severe a na juhu oblasti. Čím je jedinečná? Prečo má väčšina oblasti nedostatok vlahy? Kde sa v oblasti vyskytujú zemetrasenia?*
- * *Charakterizujte obyvateľstvo juhozápadnej Ázie (podľa náboženského vyznania, príslušnosti k náromom a hustoty zaľudnenia v jednotlivých častiach oblasti).*
- * *Povedzte, na čom sa zakladá hospodárstvo viacerých štátov oblasti a ako využívajú zisky z neho.*
- * *Oblasť navštevuje mnoho ľudí. Čím je zaujímavá pre návštevníkov a ktoré miesta vyhľadávajú?*